

ADRIAN V. RĂDULESCU
(1932–2000)

La 5 mai 2000 a trecut neașteptat în lumea umbrelor, profesorul, cercetătorul și muzeograful Adrian Rădulescu, unul dintre cei mai cunoscuți și apreciați arheologi români ai ultimilor decenii: Arheologia românească, în ansamblul ei, dar cu deosebire acea greco-romană și bizantină dobrogeană, pierde prematur și neașteptat un renumit specialist, un om cu alese însușiri, a cărui activitate depusă cu pasiune, inteligență și necontenită strădanie timp de peste patruzeci de ani a contribuit considerabil la cunoașterea istoriei spațiului cuprins între Dunăre și Mare.

S-a născut la 16 august 1932 în localitatea Dorobanțu din județul Călărași, unde tatăl său, un distins preot ortodox, își avea parohia.

După clasele primare din localitatea natală a urmat la început cursurile liceului „Știrbei Vodă” din Călărași, apoi pe cele ale liceului „Mihai Viteazul” din București, pe care le-a absolvit în 1951. În același an se înscrie la Facultatea de Istorie din București, la specializarea *Istorie veche și epigrafie* pe care o absolvă în 1956. Între anii 1956 și 1965 activează ca muzeograf la Muzeul de arheologie din Constanța, remarcându-se prin interesul și pasiunea cu care cercetează importante obiective din Dobrogea, precum cele de la Tomis, Callatis, Histria, Castelu, Capidava și altele, rezultatele obținute fiind exemplar valorificate prin studii, articole și note apărute în numeroase reviste din țară și de peste hotare.

Între anii 1964 și 1972 funcționează ca lector la Institutul Superior Constanța, predând cursuri și organizând seminariile la disciplinele de Istorie veche a României și Istorie veche universală.

Între timp își continuă și activitatea de muzeograf la Muzeul de Arheologie din Constanța, fiind între 1965 și 1968 șef de secție, între 1968 și 1969 director adjunct și în perioada 1969-1990, 1992-2000 director general al acestei prestigioase instituții. Odată cu înființarea Universității “Ovidius” din Constanța între anii 1990 și 1991 este ales Rector, funcționând din același an până în ultima clipă a vieții sale ca profesor titular al Facultății de istorie în amintita universitate.

Sub conducerea științifică a academicianului Constantin Daicoviciu obține în 1972 titlu de doctor în istorie la Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj Napoca, cu teza *Dezvoltarea meșteșugurilor în Dobrogea romană*. În cadrul Universității “Ovidius” din Constanța, devine din 1991, conducător de doctorate la specializarea *Istoria antică universală*.

Încă de la începutul facultății și până la dispariția sa neașteptată Adrian Rădulescu s-a implicat activ și cu mari realizări în cercetarea arheologică a Dobrogei, concomitent cu intensa muncă depusă ca muzeograf și profesor. Meritele sale incontestabile ilustrate de rezultate deosebite au fost apreciate de-a lungul timpului prin alegerea sa ca vicepreședinte al CNMASI (din 1993), vicepreședinte al Comisiei Naționale de Arheologie (1993-1995), apoi președinte al acestei Comisii (1995-1999), președinte al Comisiei Zonale a Monumentelor Arheologice și a Siturilor Istorice (din 1993), președinte al Filialei de Studii Clasice, Constanța (din 1969), director al Centrului de Studii Ovidiene, Constanța (din 1970), Președinte al Filialei de Tracologie Constanța și vicepreședinte al Institutului Național de Tracologie București (din 1985), președinte al Asociației Oamenilor de Știință – Filială Constanța (din 1988).

În anul 1985 a fost ales membru corespondent al Institutului German de Arheologie din Frankfurt Am Main.

După 1985, Adrian Rădulescu s-a implicat și în activitatea politică, animat de dorința de a contribui mai curând și mai bine la schimbările ce se impuneau a fi împlinite în noua societate românească. În perioada decembrie 1989 până în mai 1990 a fost ales primar al Municipiului Constanța, apoi până în noiembrie 1991 a îndeplinit funcția de prefect al județului Constanța.

Activitatea în domeniul muzeografiei depusă de Adrian Rădulescu s-a materializat de-a lungul anilor prin deschiderea unor noi și interesante secții în cadrul Muzeului de Arheologie din Constanța, pe care l-a reorganizat transformându-l într-un valoros centru de cultură și cercetare, contribuind la amenajarea unor ample expoziții de profil, concomitent cu efectuarea unor numeroase săpături arheologice și permanenta grijă

pentru salvarea, consolidarea și punerea în valoare a splendorilor monumente antice și medievale din Dobrogea.

În domeniul cercetării arheologice Adrian Rădulescu s-a remarcat și prin organizarea unor importante manifestări științifice naționale și internaționale, prin intermediul cărora au putut fi valorificate rezultatele unor numeroase cercetări arheologice. Aceste rezultate au fost tipărite constant în paginile revistei *Pontica* și *Analele Dobrogei*, publicații ale Muzeului conștanțean care și-au câștigat un binemeritat prestigiu în lumea savantă românească și de peste hotare.

Adrian Rădulescu a fost permanent preocupat de a aduce cât mai curând la cunoștința specialiștilor informațiile pe care le-a obținut ca urmare a efectuării unor ample cercetări arheologice. A publicat mai multe cărți despre realitățile istorice ale Dobrogei din antichitate și evul mediu timpuriu excelent apreciate și peste 155 de studii, articole și note, unele apărute în binecunoscute reviste de specialitate din străinătate, contribuind astfel esențial, nu numai la clarificarea unor multiple aspecte ale arheologiei greco-romane și bizantine ci și, în egală măsură, la popularizarea vestigiilor scoase la iveală prin investigațiile sistematice arheologice întreprinse.

Înzestrat cu o vie inteligență, cu alese însușiri morale, cu optimism, pasiune și dăruire pentru profesiunea căreia i-a închinat întreaga sa viață, Adrian Rădulescu a fost nu numai un specialist de elită, cu o temeinică și bogată cultură în domeniu, ci și un om adevărat, un exemplu de omenie și totodată de profundă dragoste, nu numai pentru istoria ținuturilor dintre Dunăre și Mare ci și a acelora de pretutindeni unde trăiesc de veacuri români.

Distins savant și cetățean, admirabil coleg și prieten, Adrian Rădulescu va rămâne pentru toți cei care l-au cunoscut și apreciat o luminoasă și duioasă amintire, o pierdere care cu greu va putea fi suplinită în anii care vor veni.

DAN GH. TEODOR

LISTA SELECTIVĂ A LUCRĂRILOR

1. *Informații asupra unor materiale inedite din Muzeul Regional Constanța*, în *Materiale*, 5, 1959, p. 753-768 (în colaborare).
2. *Necropola de incinerare de la Castelu*, în *Materiale*, 8, 1962, p. 649-660 (în colaborare).
3. *Inscripții inedite din Dobrogea*, în *SCIV*, 14, 1963, 1, 156 p. (în colaborare).
4. *Un atestat străromânesc la Capidava*, în *Pontica*, 1, Constanța, 1980, p. 255-274.
5. *Kunst und Architekturwerke in der Dobrogea zur Zeit der Römer*, în *Studia Gotica. Antikvaristika serien*, 25, Stockholm, 1970, p. 216-233.
6. *Aspecte privind exploatarea pietrei în Dobrogea romană*, în *Pontica*, 5, Constanța, 1973, p. 177-204.
7. *Ateliere ceramice militare de-a lungul Dunării de Jos*, în *Pontica*, 6, Constanța, 1973, p. 129-135.
8. *Ateliers de produits en terre cuite le long du Bas-Danube*, în *Actes du XI-e Congrès International d'Études sur les frontières romaines, Mamaia 6-13 septembre 1972*, București-Köln-Wien, 1974, p. 123-129.
9. *Importuri ceramice la Dunărea de Jos din sec. III e. n.*, în *In memoriam Constantin Daicoviciu*, Cluj-Napoca, 1974, p. 337-348.
10. *Amphores inscrits provenants de l'Édifice romain à mosaïque de Tomi*, în *Actes de la III-e Conference Internationale d'Études Classiques, Eirene*, Cluj-Napoca, 2-7 octobre 1972, București-Amsterdam, 1975.
11. *Contribuții la cunoașterea ceramicii de uz comun din Dobrogea*, în *Pontica*, 8, Constanța, 1975, p. 451-455 (în colaborare).
12. *Amfore romane și romano-bizantine din Scythia Minor*, în *Pontica*, 9, Constanța, 1976, p. 99-114.
13. *Itinerare arheologice dobrogene*, București, 1976, 132 p. (în colaborare).
14. *Quelques aspects de l'activité artisanale le long du limes scythique entre les IV-e et VI-e siècles de n. è.*, în *Studien zu den Militärgrenzen Roms, II, Vorträge des 10. Internationalen Limes-kongresses in der Germania Inferior*, Köln-Bonn, 1977, p. 387-392.
15. *Dobrogea lui Burebista*, în *Pontica*, 10, Constanța, 1977, p. 65-68.
16. *Dobrogea. Album* (coordonator), București, 1978 (600 p; fotografii I. Miclea).
17. *Istoria românilor dintre Dunăre și Mare. Dobrogea*, București, 1979, 185 p. (în colaborare).
18. *Burebista și Dacia Pontică*, în *Strămoșii poporului român. Geto-dacii și epoca lor*, București, 1980, p. 268-278.
19. *Constanța. Ghid turistic al județului*, București, 1980, 142 p. (în colaborare).
20. *Ovidiu la Pontul Euxin*, Editura Sport-Turism, București, 1981, 152 p.

21. *Le Monument triomphal d'Adamclisi*, Constanța, 1982, 48 p.
22. *Constanța. Ghid de oraș*, București, 1985, 204 p. (în colaborare).
23. *A concise History of Dobruja*, București, 1987, 282 p.
24. *Tropaeum Traiani. Monumentul și cetatea (monografie istorică)*, București, 1988, 194 p.
25. *Litoralul românesc al Mării Negre*, București, 1989, 142 p. (în colaborare).
26. *Le tréor de Sucidava – en Mésie Seconde*, în *Révue Archéologique*, 2/1988, Paris, 1989, p. 357-380 (în colaborare).
27. *Romanizarea în Dobrogea*, în *Sym Thr*, 7, 1989, p. 146-162.
28. *Importuri amforice la Albești (jud. Constanța): Chersonesul Tauric, Cnidos, Cos, Paros*, în *Pontica*, 23, Constanța, 1990, p. 29-48 (în colaborare).
29. *Recherches archéologiques récentes dans le périmètre de la cité de Tomis*, în *Études Byzantines et Post-Byzantines*, II, București, 1991, p. 23-45.
30. *Entre faste et dénuement. Les mystères soulevés par le "tombe au banquet" retrouvé à Constantza*, în *Archéologie Nouvelle*, 1, 1993, Paris, p. 42-47.
31. *Inscripții inedite din Tomis și împrejurimi*, în *Pontica*, 27, Constanța, 1994, p. 157-171 (în colaborare).
32. *Monumente creștine și ortodoxe între Dunăre și mare*, în *Analele Dobrogei*, seria nouă, I, 1, Constanța, 1995, p. 18-39 (în colaborare).
33. *Istoria Dobrogei*, Constanța, Editura Ex Ponto, 1998, 534 p. (în colaborare).
34. *Ovidiu la Pontul Euxin*, Constanța, Editura Ex Ponto, 1998, 152 p.
35. *O nouă inscripție din vremea lui Decius în Dobrogea*, în *Pontica*, 31, Constanța, 1998, p. 131 (în colaborare).
36. *Cercetările arheologice de la Albești (jud. Constanța), campania 1998*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice*, Vaslui, 30 iunie–4 iunie, 1999, p. 9 (în colaborare).
37. *Cercetările arheologice de la Hârșova – cetatea Carsium, campania 1998*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice*, Vaslui, 30 iunie – 4 iulie, 1999, p. 54 (în colaborare).